

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
"VICTOR BABEȘ" DIN TIMIȘOARA
ȘCOALA DOCTORALĂ
DOMENIUL MEDICINĂ**

**CONTRIBUȚIA DATELOR BIOLOGICE LA
ÎNȚELEGEREA TULBURĂRILOR PSIHICE ȘI A
TRATAMENTULUI ACESTORA**

REZUMAT

Conf. Dr. Dehelean Liana

**Timișoara
2021**

REZUMATUL TEZEI

După susținerea tezei de doctorat intitulată „Rolul factorilor familiali și personologici în etiopatogenia tulburărilor anxioase” în anul 2004, mi-am reorientat interesul către domeniul psihiatriei biologice.

Teza de abilitare este structurată în patru capitole principale care se referă la activitatea științifică, academică și profesională, precum și la planurile de dezvoltare ulterioară în plan academic și științific.

Primul capitol începe cu circumscrierea domeniului psihiatriei biologice. Apoi sunt prezentate principalele teme de cercetare într-o formă care subliniază legătura naturală între știință și practica clinică.

Activitatea mea de cercetare s-a desfășurat mai ales în domeniul psihofarmacologiei. Studiile de psihofarmacologie pe care le-am inițiat în colaborare cu colegi de alte specialități au avut scopul de a explora profilul de siguranță al antipsihoticelor injectabile cu acțiune de lungă durată. Apariția acestora a avut un impact extrem de important asupra tratamentului de prevenire a recăderilor în schizofrenie. Rezultatele cercetării asupra efectelor secundare endocrine, metabolice și cardiovasculare ale tratamentului cu antipsihotice sunt prezentate în contextul datelor existente în literatura de specialitate.

Un domeniu promițător al psihiatriei biologice este imunologia. Sistemul imunitar stabilește conexiuni bilaterale cu sistemul nervos central, putând interveni astfel în etiopatogenia psihozelor și a bolilor neurodegenerative. De asemenea, ar putea furniza potențiali biomarkeri.

Teoria vulnerabilitate-stres în psihiatrie prezintă pentru mine un interes deosebit în vederea prevenirii recurențelor inutile ale tulburărilor psihice, precum și pentru a evalua prognosticul pe termen scurt și lung al unei tulburări psihice. În acest sens, activitatea mea de cercetare a cuprins și problematica vulnerabilității personologice, a abilităților de control emoțional (strategii de coping / adaptare la stres), precum și a cogniției sociale. Tulburările de personalitate și incapacitatea de a avea un bun control al emoțiilor poate predispune individul spre suicid, toxicomanie sau alte comportamente cu risc.

În cazul psihozelor, vulnerabilitatea se bazează mai ales pe factori biologici, astfel încât descoperirea unor biomarkeri pentru tulburările psihotice este de mare importanță pentru acuratețea diagnosticului și prognosticului. M-am alăturat unei echipe de cercetare care utilizează spectrometria de masă în scopul identificării și măsurării gangliozidelor ca potențiali markeri pentru tulburările de neurodezvoltare și de neurodegenerescență.

În domeniul psihiatriei biologice am publicat o monografie ilustrată („Bazele biologice ale psihiatriei”), câteva capitole de carte, precum și recenzii, respectiv articole de cercetare. În legătură cu lucrările mele indexate în Web of Science, am publicat 23 de articole în extenso (19 în reviste ISI și 4 ca lucrări în jurnale ale unor conferințe ISI), 4 lucrări în extenso în monografii sau volume ale unor conferințe (o recenzie într-o monografie și 3 articole în volumele unor conferințe, respectiv 38 de lucrări publicate sub formă de rezumat cu ocazia conferințelor internațional de specialitate.

Al doilea capitol al tezei de abilitare descrie cariera și activitatea mea academică. În plan educațional am supervizat stagiile practice ale studenților și am ținut cursuri de psihiatrie la studenții de medicină generală, medicină dentară și la asistenții medicali generaliști. De asemenea, m-am ocupat de îndrumarea și apoi de coordonarea rezidenților în psihiatrie. Am publicat mai multe manuale și cărți de specialitate destinate studenților, masteranzilor, rezidenților psihiatri sau de medicină de familie, respectiv medicilor specialiști și primari psihiatri. Am colaborat la traducerea în limba română a două cărți, una referitoare la psihiatria comunitară, iar cealaltă destinată pregătirii studenților pentru examenul național de rezidențiat.

Am conceput, elaborat și introdus în practica mea didactică două platforme de învățământ online (e-learning) de tip web 2.0 care sunt în prezent folosite de studenți și rezidenți. O serie de cursuri, prezentări PowerPoint, materiale didactice și animații educaționale sunt accesibile gratis sau după înregistrare pe aceste platforme și pe site-ul web al disciplinei de psihiatrie. Conceptul de interactivitate al acestui tip de învățare „electronică” este asigurat de posibilitatea rapidă de a verifica cunoștințele teoretice și practice ale studenților la un moment dat și mai târziu, facilitând nu doar evaluarea sumativă, ci și cea formativă a acestora.

În afară de activitățile de predare și supervizare, am încurajat implicarea studenților și rezidenților în proiecte editoriale și de cercetare.

Al treilea capitol al tezei de abilitare se referă la activitatea profesională în spital și de ambulatoriu. Ea constă în activitate medicală și administrativă. Provocările ridicate de activitatea într-o clinică universitară ce aparține de un spital clinic județean de urgență, m-au determinat să-mi aleg ca teme pentru activitatea de cercetare psihofarmacologia (profilul de siguranță al psihotropelor, factorii de risc ai rezistenței la tratament) și conceptul de vulnerabilitate (tulburări de personalitate, strategii de adaptare la stres, cogniția socială). Practica în ambulatoriul de specialitate mi-a trezit interesul pentru prevenirea recurențelor psihotice și monitorizarea efectelor secundare ale medicației antipsihotice cu acțiune îndelungată.

În semn de recunoaștere a activității profesionale, academice și științifice am fost invitată să conferențiez la simpozioane și congrese locale, regionale și naționale în domeniul psihiatriei și al psihoneuroendocrinologiei. Unele articole publicate au fost premiate de UEFISCDI, la fel ca și monografia „Bazele biologice ale psihiatriei”, care a primit premiul Asociației Române de Psihiatrie și Psihoterapie.

Al patrulea capitol din teză se referă la perspectivele de dezvoltare în plan academic și științific. Sunt descrise proiectele de dezvoltare a tehnologiilor de învățământ online la distanță ca și strategie complementară metodelor clasice. De asemenea, sunt discutate intențiile mele de dezvoltare a colaborărilor în plan academic cu discipline sau departamente aparținând altor universități. Sunt menționate proiectele mele editoriale în domeniul educațional. În ceea ce privește activitatea științifică, intenționez să finalizez proiectele aflate în derulare și să extind colaborarea cu noi centre de cercetare. Noile proiecte vor avea ca scop cercetarea în colaborare cu discipline preclinice în domeniile fiziopatologiei stresului oxidativ, imunologiei, farmacogenomicii și electrofiziologiei.

În anexă sunt enumerate studiile internaționale multicentrice randomizate și controlate la care am participat în calitate de coordonator de studiu, sub-investigator, investigator sau investigator principal.